

MAGYARORSZÁG ORCHIDEÁI

Molnár V. Attila és Csábi Miklós könyve

A legtöbb virágboltban, de a multinacionális láncok áruházaiiban is szinte biztosan kapni különféle nemesített, nagyvirágú, színpompás (fehér, sárga, lila, rózsaszín stb.) orchideákat. A női szívek meghódításának egyik (természetesen nem az egyetlen) sikeres módja lehet egy-egy ilyen, kétségtelenül lenyűgöző szépségű virág ajándékozása (különösen, ha az ár nem számít).

Nekem azonban ezt a könyvet lapozva a földieper és az erdei számoça képe, még inkább pedig az ízük jut az eszembe. Szeretjük a földiepret, időnként még akár idényen kívül is veszünk egy kisebb dobozzal. Megezzük, jól is esik (különösen, ha az ár nem keseríti meg a szájizünket). De aki evett már vadon termő számoçát (az *Erdészeti Lapok* olvasói közül biztosan sokan vannak ilyenek), az pontosan tudja, hogy a borsószemnél alig nagyobb, érett „vadóc” íze azért egészen más műfaj.

Szóval így vagyok én a virágbolti, cserepes orchideákkal is. Gyönyörűek, de meg sem közelítik a vadon élő fajok némelyikének szépségét. Különösen, ha közelről nézzük őket. Ebben pedig nagy segítségünkre van ez a könyv, hiszen „tömve van” jobbnál jobb fényképpel, közöttük sok-sok „nyálcsorgató” makrofelvétellel (amik számomra általában különösen kedvesek). Jelen lapszámunk B2-es oldala is jól alátámasztja a mondanómat.

A többé-kevésbé laikus olvasót (mint pl. jómagam) már önmagában az is meglepheti, hogy Magyarországon 71 vadon élő orchideafaj fordul elő. Ezek bemutatását és azonosítását 831 (!) kép, térképek és egyéb ábrák segítik.

A könyv kiválóan alkalmas terepi használatra. Zsebben elfér, logikus felépítésű, könnyen kezelhető. Ugyanakkor jóval többet is nyújt, mint egy egyszerű terepi zsebkönyv. Az orchideák morfológiájára, életmódjára vonatkozóan sok olyan információt tartalmaz, amelyek hatására az olvasó esetleg még nagyobbra tája majd a száját, mint a (sokszor abszurd módon) szépséges virágok képei láttán.

Az orchideák szoros, jellemzően specialista kapcsolatot tartanak fel gombákkal, azaz egy-egy fajuk csak

egy, vagy néhány gombafajjal tud „kooperálni”. Vannak olyanok, amik szaprofita, lebontó gombafajokhoz kötődnek.

Sok fajuk tulajdonképpen egyes növények és gombák közötti mikorrhiza kapcsolatot csapolja meg, azaz lehetnek bármilyen csodálatra méltó megjelenésűek, valójában parazita életmódot folytatnak (újabb bizonyíték arra, hogy nem minden a külső).

Ezt némely fajuk olyan szintre fejlesztették, hogy „önerős” fotoszintézisre nincs is szükségük. Ilyen pl. a gyakornak mondható madárfészek békakonty (*Neottia nidus-avis*), ami a bevonatgombákat (*Sebacina* fajok) használja ki ilyen módon.

Hogy tovább csigázzam az érdeklődést, megemlítem, hogy az egész könyvet átlengi a fülledt erotika. Az orchideák nemi élete (ivaros szaporodása) ugyanis felettébb változatos és izgalmas.

Virágaik unikális „innovációk”. Némelyikük „becsületesen”, nektárral honorálja az őt beporzó rovar. Van, aki a táplálék ígéretével csalogat, de végül is nem ad semmit. Megint mások nősténydarazsakra emlékeztető színekkel, mintázattal, de akár bődtöltő parfümmel is hirdetik magukat, arra törekedve, hogy megtalálják a partnert, aki igazán jó a szerelemben, és biztosan elvégzi virágaik beporzását. Lehetne még folytatni az érdekeségeket, de hát ott van a könyv, abban bőven található még belőlük.

A szerzők magukat „orchidiótaként” említik. Ez az önironikus definíció a hírneves botanikus professzortól, *Berei Soó Rezsőtől* (1903–1980) származik, akit utódai orchideapápaként is tisztelnek. *Molnár V. Attila* egyébként a Debreceni Egyetem botanikaprofesszora, *Csábi Miklós* pedig kiváló növényfotós. A könyvben a szerzők mellett 56 közreműködő képei láthatóak.

Egy jól sikerült, terepi használatra is szánt könyv (mint például ez) jó esély-

lyel „felhergeli” az olvasót. Türelmetlenül várja (különösen ebben a Coviddal is súlyosbított időszakban), hogy ébredjen az erdő, mező, és a könyvvel a zsebében mehesse orchideákra vadászni.

60 évesen az ember (mint például én) már időnként azért elgondolkodik azon, hogy mit fog majd nyugdíjasként csinálni. Lehetséges, hogy a könyv „mellékhatásaként” én is amatőr „orchideológus” leszek?

A könyv 3990 Ft-os áron megvásárolható a Libri könyvesbolt hálózati boltjaiban, de 3500 Ft-ért (postaköltséggel együtt) megrendelhető a mva@science.unideb.hu e-mail-címen, igény esetén akár dedikálva is. Amíg van belőle...

Ez az ár nagyjából egy „alsó közép-kategóriás” virágbolti orchidea árának felel meg. Ugyanakkor sokkal több szépség (nem is beszélve a belőle kinyerhető

tudásról) van benne, és tartósabb is, mint egy cserepes virág. Szerintem még az is lehet, hogy a női szíveket is jobban megdobogtatja. Ezt a feltételezésemet tesztelem is. Úgyhogy feleségemnek születésnap ajándékként már megvettem és dedikáltam is egy példányt.

Dr. Csóka György
SOE-ERTI Erdővédelmi Osztály